

Fundacja

im. Janiny Lewandowskiej

ŚWIADOMOŚĆ SPOŁECZNA I SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE W POLSCE

2024

WPROWADZENIE

"Zrozumienie społeczeństwa obywatelskiego to klucz do budowania silniejszej, bardziej świadomej i zaangażowanej wspólnoty - każdy głos ma znaczenie w kształtowaniu naszej demokracji."

“

Niniejsza analiza wyników dotyczy badania przeprowadzonego w 2024 roku, mającego na celu zrozumienie percepcji i postaw Polaków wobec społeczeństwa obywatelskiego. Badanie to, obejmujące próbę ogólnopolską, zostało zrealizowane z myślą o zbadaniu kluczowych aspektów, takich jak świadomość istnienia społeczeństwa obywatelskiego, poziom wiedzy na jego temat, a także opinie dotyczące jego znaczenia dla funkcjonowania demokracji w Polsce.

Respondenci pochodzili z różnych grup demograficznych, co umożliwiło szerokie spojrzenie na temat. W badaniu wzięli udział zarówno mężczyźni, jak i kobiety reprezentujący różne grupy wiekowe, miejsca zamieszkania (od wsi po duże miasta) oraz poziomy wykształcenia. Tak zróżnicowana próba pozwoliła na uwzględnienie perspektyw różnych segmentów społeczeństwa, co czyni wyniki bardziej reprezentatywnymi i wartościowymi.

Celem tej analizy jest dostarczenie wiedzy na temat aktualnego stanu świadomości społecznej w Polsce oraz poziomu zaangażowania obywateli w działania na rzecz społeczeństwa obywatelskiego. Wyniki mogą służyć jako podstawa do planowania przyszłych inicjatyw edukacyjnych i programów wspierających rozwój aktywności obywatelskiej. Dodatkowo, mogą one stanowić cenny materiał dla organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i twórców polityki, którzy dążą do wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego i jego wpływu na procesy demokratyczne w Polsce.

METRYKA

badanie zostało przeprowadzone na próbie ogólnopolskiej obejmującej 723 respondentów, co pozwala na uzyskanie reprezentatywnych wyników dotyczących percepcji społeczeństwa obywatelskiego w Polsce.

Rozkład płci

- Mężczyźni: 360 respondentów (49,79%)
- Kobiety: 337 respondentek (46,61%)
- Inna / Nie chcę podawać: 26 osób (3,60%)

Rozkład wiekowy

- 18–24 lata: 119 osób (16,46%)
- 25–34 lata: 115 osób (15,91%)
- 35–44 lata: 86 osób (11,90%)
- 45–54 lata: 109 osób (15,08%)
- 55–64 lata: 89 osób (12,31%)
- 65 i więcej lat: 84 osoby (11,62%)
- Poniżej 18 lat: 121 osób (16,74%)

C.D.

Grupa wiekowa badanych była szeroko zróżnicowana, co pozwala na zrozumienie postaw wobec społeczeństwa obywatelskiego w różnych fazach życia.

Miejsce zamieszkania

- Miasto powyżej 250 tys. mieszkańców: 201 respondentów (27,81%)
- Miasto od 50 do 250 tys. mieszkańców: 163 respondentów (22,55%)
- Miasto do 50 tys. mieszkańców: 176 respondentów (24,34%)
- Wieś: 183 respondentów (25,31%)

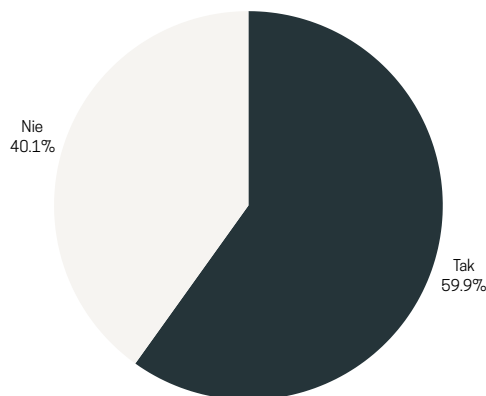
Badanie uwzględniło różnorodność miejsc zamieszkania, co daje możliwość analizy różnic w postrzeganiu społeczeństwa obywatelskiego między mieszkańcami wsi i miast o różnej wielkości.

Wykształcenie

- Wyższe: 249 respondentów (34,45%)
- Średnie: 267 respondentów (36,94%)
- Podstawowe: 207 respondentów (28,61%)

Rozkład wykształcenia pokazuje zróżnicowanie poziomu edukacji uczestników badania, co jest istotnym czynnikiem w analizie świadomości społecznej.

SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE

Pojęcie

Pierwsze pytanie badania miało na celu określenie poziomu podstawowej świadomości respondentów dotyczącej istnienia i znaczenia pojęcia "społeczeństwo obywatelskie". Wyniki wskazują, że zdecydowana większość ankietowanych miała świadomość tego terminu. Uzyskane dane pozwalają na ocenę, w jakim stopniu społeczeństwo obywatelskie funkcjonuje w świadomości społecznej Polaków.

Wykres 1. Świadomość pojęcia społeczeństwa obywatelskiego.

Na pytanie dotyczące znajomości pojęcia "społeczeństwo obywatelskie" odpowiedziało 701 osób. Zdecydowana większość respondentów, bo 59,89% (433 osoby), zadeklarowała, że zna to pojęcie. Natomiast 40,11% (290 osób) przyznało, że nie słyszało o społeczeństwie obywatelskim. Te wyniki wskazują, że świadomość społeczna w tym zakresie jest na umiarkowanym poziomie, z wyraźną potrzebą dalszego wzmacniania edukacji obywatelskiej.

Znajomość pojęcia według płci pokazuje, że mężczyźni częściej deklarowali znajomość terminu, co stanowiło 61,11% ich grupy, w porównaniu do kobiet, wśród których pozytywnie odpowiedziało 58,15%. Odpowiedzi "nie" były bardziej widoczne wśród kobiet, gdzie wyniosły 41,85%, w porównaniu do 38,89% wśród mężczyzn.

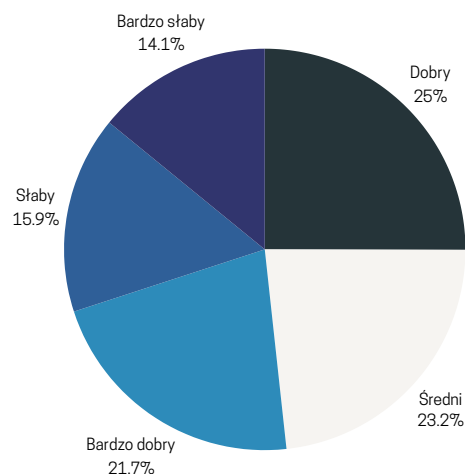
Analiza według wieku ujawnia, że najwyższy poziom znajomości społeczeństwa obywatelskiego odnotowano wśród osób w wieku 25–34 lat, gdzie aż 68% respondentów odpowiedziało twierdząco. Podobny wynik zaobserwowano w grupie 18–24 lata (65%). Natomiast najniższy poziom świadomości był widoczny w grupie wiekowej 55–64 lata, gdzie tylko 49% zadeklarowało znajomość terminu. W grupie osób 65+ wynik ten wynosił 50%.

Miejsce zamieszkania również miało istotny wpływ na odpowiedzi. W miastach powyżej 250 tys. mieszkańców aż 67% respondentów deklarowało znajomość pojęcia, podczas gdy na wsi wynik ten wyniósł tylko 52%. W miastach średniej wielkości (50–250 tys. mieszkańców) odpowiedzi pozytywne oscylowały wokół 58%, a w małych miastach do 50 tys. mieszkańców – 56%.

Wykształcenie miało kluczowe znaczenie dla wyników. Wśród osób z wykształceniem wyższym aż 72% odpowiedziało twierdząco, podczas gdy w grupie osób z wykształceniem średnim wynik ten wyniósł 58%, a wśród osób z wykształceniem podstawowym tylko 44%. To wyraźnie wskazuje, że wyższy poziom edukacji sprzyja lepszej świadomości obywatelskiej.

Ocena poziomu wiedzy

Pytanie dotyczące samooceny poziomu wiedzy na temat społeczeństwa obywatelskiego pozwoliło zidentyfikować, jak respondenci postrzegają swoją wiedzę w tej dziedzinie. Uzyskane odpowiedzi rozkładały się w następujący sposób:

Wykres 2. Ocena poziomu wiedzy na temat społeczeństwa obywatelskiego

- 25,03% respondentów (181 osoby) oceniło swoją wiedzę jako **Dobłą**, co wskazuje na relatywnie wysoką samoocenę w tej grupie.
- 23,24% (168 osób) określiło swój poziom wiedzy jako **Średni**, co sugeruje umiarkowaną pewność co do swojej znajomości tego zagadnienia.
- 21,72% (157 osób) wyraziło wysoki poziom wiedzy, odpowiadając **Bardzo dobry**.
- 15,91% (115 osób) przyznało, że ich wiedza jest **Słaba**.
- 14,11% (102 osoby) oceniło swoją wiedzę jako **Bardzo słabą**.

- Wyniki wskazują na znaczną grupę osób (łącznie 46,75%), które oceniają swoją wiedzę na temat społeczeństwa obywatelskiego jako **Dobry** lub **Bardzo dobry**. To pozytywne zjawisko może być efektem edukacji obywatelskiej oraz dostępności informacji na ten temat w przestrzeni publicznej.
- Jednocześnie prawie 30% respondentów (217 osób) oceniło swój poziom wiedzy jako **Słaby** lub **Bardzo słaby**. To wyraźny sygnał, że nadal istnieje potrzeba zwiększania świadomości obywatelskiej, zwłaszcza w grupach, które mogą mieć ograniczony dostęp do edukacji w tym zakresie.

Wyniki sugerują potrzebę wzmacniania działań edukacyjnych, które pomogą podnieść poziom wiedzy społeczeństwa na temat społeczeństwa obywatelskiego. Programy edukacyjne powinny być kierowane szczególnie do grup deklarujących niższą znajomość tematu, takich jak osoby starsze, mieszkańcy wsi oraz osoby z niższym wykształceniem.

Ocena poziomu wiedzy c.d.

Analiza odpowiedzi w podziale na płeć ujawnia interesujące różnice w samoocenie poziomu wiedzy na temat społeczeństwa obywatelskiego. Wśród kobiet największa grupa, bo 24,6%, oceniła swoją wiedzę jako **Dobry**, podczas gdy 22,8% kobiet wskazało na poziom **Średni**. Znacznie mniej kobiet, bo 20,5%, uznało swoją wiedzę za **Bardzo dobrą**. Jednocześnie kobiety częściej oceniały swoją wiedzę jako **Słabą** (16,8%) lub **Bardzo słabą** (15,3%).

W przypadku mężczyzn rozkład odpowiedzi wskazuje na nieco wyższą samoocenę. Największa część mężczyzn, bo 25,4%, oceniła swoją wiedzę jako **Dobry**, a kolejne 24,7% jako **Bardzo dobry**. Mężczyźni rzadziej wskazywali na **Średni** poziom wiedzy (21,5%) i stosunkowo mniej często oceniali ją jako **Słabą** (14,3%) lub **Bardzo słabą** (14,1%). Wyniki te mogą sugerować, że mężczyźni mają nieco wyższą pewność co do swojej wiedzy lub większe zaangażowanie w temat społeczeństwa obywatelskiego.

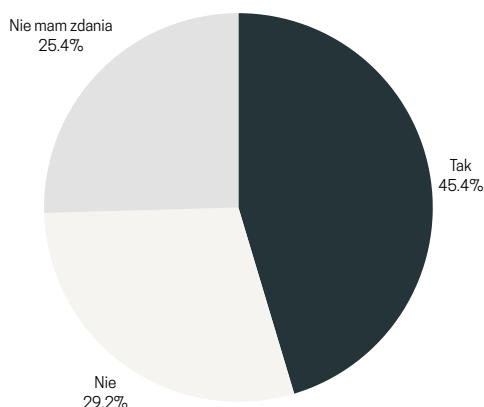
Samoocena wiedzy na temat społeczeństwa obywatelskiego różniła się także w zależności od miejsca zamieszkania respondentów. Wśród mieszkańców miast powyżej 250 tys. mieszkańców aż 28,3% oceniło swoją wiedzę jako **Dobry**, a 26,7% jako **Bardzo dobry**. Odsetek osób deklarujących **Średni** poziom wiedzy wyniósł 23,1%, natomiast stosunkowo niewielki odsetek mieszkańców dużych miast ocenił swoją wiedzę jako **Słabą** (12,4%) lub **Bardzo słabą** (9,5%). Wyniki te wskazują, że mieszkańcy dużych miast mają wyższą samoocenę wiedzy na temat społeczeństwa obywatelskiego.

W miastach średniej wielkości (50–250 tys. mieszkańców) dominowały odpowiedzi **Dobry** (24,7%) oraz **Średni** (23,5%), ale mniej osób deklarowało „Bardzo dobry” poziom wiedzy (20,1%). Odpowiedzi wskazujące na **Słabą** lub **Bardzo słabą** wiedzę stanowiły odpowiednio 15,9% i 15,8%.

Mieszkańcy małych miast (do 50 tys. mieszkańców) częściej oceniali swoją wiedzę jako **Średnią** (26,4%) lub **Słabą** (18,3%). W porównaniu z większymi miastami mniejszy odsetek wskazywał na **Bardzo dobrą** wiedzę (18,7%) oraz **Dobry** poziom (22,5%).

Na wsi dominowały odpowiedzi wskazujące na **Średnią** wiedzę (27,9%) oraz **Słabą** (21,2%). Mieszkańcy wsi najrzadziej spośród wszystkich grup oceniali swoją wiedzę jako **Bardzo dobrą** (15,4%) lub **Dobry** (19,7%). Wyniki te mogą wynikać z mniejszego dostępu do edukacji obywatelskiej i ograniczonych możliwości uczestnictwa w działaniach społeczeństwa obywatelskiego.

SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE A DEMOKRACJA

Wykres 3. Odpowiedź w zakresie znaczenia społeczeństwa obywatelskiego w demokracji

Pytanie dotyczące znaczenia społeczeństwa obywatelskiego dla funkcjonowania demokracji wykazało różnorodność opinii wśród respondentów. Większość ankietowanych, bo 45,37% (328 osób), odpowiedziała twierdząco, uznając społeczeństwo obywatelskie za kluczowy element demokratycznego systemu. Jednakże znaczący odsetek respondentów, wynoszący 29,18% (211 osób), wyraził opinię przeciwną, wskazując, że nie dostrzega istotności społeczeństwa obywatelskiego dla demokracji. Dodatkowo, aż 25,45% (184 osoby) nie miało zdania w tej kwestii, co wskazuje na brak jednoznacznej opinii w tej grupie.

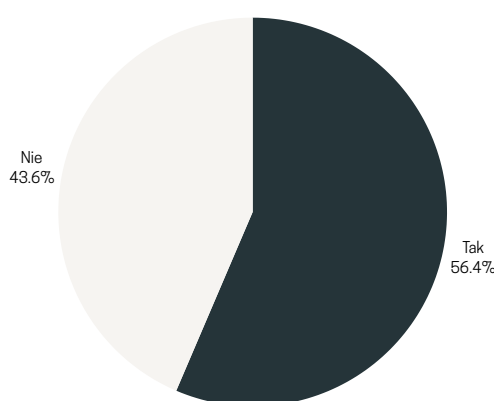
Wysoki odsetek odpowiedzi **Tak** sugeruje, że dla wielu osób społeczeństwo obywatelskie jest istotnym aspektem życia społecznego i politycznego, a jego rola w demokracji jest dobrze rozumiana. Może to być efektem zwiększonej aktywności edukacyjnej i medialnej na temat społeczeństwa obywatelskiego oraz jego wpływu na procesy decyzyjne.

Jednakże 29,18% odpowiedzi **Nie** oraz duży odsetek osób niezdecydowanych (25,45%) wskazują na znaczny poziom sceptycyzmu lub niewiedzy w tym obszarze. Możliwe, że część respondentów nie miała bezpośrednich doświadczeń z inicjatywami społeczeństwa obywatelskiego, co mogło wpłynąć na ich negatywne lub neutralne opinie.

Analiza wskazuje, że zarówno kobiety, jak i mężczyźni dostrzegają znaczenie społeczeństwa obywatelskiego dla demokracji, jednak różnice w odpowiedziach są zauważalne. Wśród mężczyzn odsetek osób, które odpowiedziały **Tak**, wynosił 48,3%, podczas gdy wśród kobiet był nieco niższy i wynosił 43,1%. Kobiety częściej niż mężczyźni deklarowały brak zdania w tej kwestii (28,7% w porównaniu do 21,5%). Odpowiedź **Nie** była bardziej popularna wśród mężczyzn, którzy stanowili 30,2% tej grupy, w porównaniu do 28,2% kobiet.

Działana na rzecz społeczeństwa obywatelskiego

Badanie wykazało, że 56,43% respondentów (408 osób) zadeklarowało udział w działaniach na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, takich jak wolontariat lub działalność w organizacjach pozarządowych. Pozostałe 43,57% (315 osób) odpowiedziało przecząco, wskazując, że nie uczestniczyło w tego typu aktywnościach.

Wykres 4. Odpowiedź na pytanie dotyczące udziału w działaniach na rzecz społeczeństwa obywatelskiego i

Większość respondentów miała doświadczenia związane z aktywnością obywatelską, co wskazuje na dość wysokie zaangażowanie społeczne w Polsce. Wynik ten może być efektem działań edukacyjnych i kampanii promujących społeczeństwo obywatelskie, a także rosnącej liczby inicjatyw obywatelskich i możliwości angażowania się w nie.

Jednak znaczny odsetek osób, które nie brały udziału w takich działaniach (43,57%), wskazuje na potrzebę dalszego zachęcania obywateli do angażowania się w życie społeczne. Możliwe bariery mogą obejmować brak wiedzy o możliwościach uczestnictwa, brak czasu, a także ograniczone poczucie sprawczości w działaniach społecznych.

Chociaż wyniki ogólne wskazują na pozytywny obraz zaangażowania obywatelskiego, istnieje możliwość, że udział w działaniach obywatelskich różni się w zależności od takich czynników jak wiek, płeć czy miejsce zamieszkania. Przykładowo, osoby młodsze mogą być bardziej skłonne do udziału w wolontariacie ze względu na większą liczbę inicjatyw skierowanych do młodzieży, natomiast mieszkańcy mniejszych miejscowości mogą mieć mniejsze możliwości uczestnictwa w działaniach obywatelskich.

Najważniejsze cechy społeczeństwa obywatelskiego?

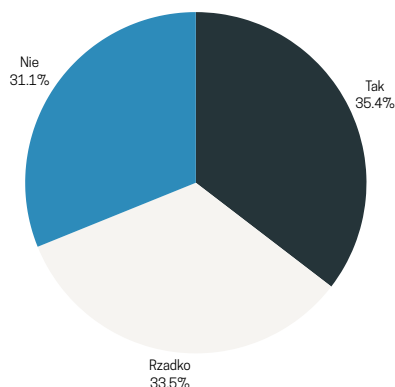

Najczęściej wskazywane cechy odzwierciedlają zarówno podstawowe wartości społeczne, jak i istotne aspekty funkcjonowania demokracji.

1. Aktywność obywateli została uznana za najważniejszą cechę społeczeństwa obywatelskiego i była wymieniana w 25,75% odpowiedzi (387 wskazań). Wynik ten podkreśla, że aktywne uczestnictwo obywateli w życiu społecznym i politycznym jest kluczowym elementem postrzegania społeczeństwa obywatelskiego.
2. Odpowiedzialność społeczna znalazła się na drugim miejscu z 25,42% odpowiedzi (382 wskazania). Wskazuje to, że społeczeństwo obywatelskie kojarzone jest z odpowiedzialnością za wspólne dobro i działaniem na rzecz innych.
3. Przejrzystość działania władz była trzecią najczęściej wskazywaną cechą, z 24,55% odpowiedzi (369 wskazań). Wynik ten sugeruje, że obywatele oczekują od społeczeństwa obywatelskiego aktywnej roli w promowaniu transparentności i odpowiedzialności władzy.
4. Włączenie społeczne, wskazane przez 23,15% respondentów (348 wskazań), podkreśla znaczenie integracji społecznej i zapewnienia, że wszyscy obywatele mają możliwość uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim.
5. Poczucie przynależności uzyskało jedynie 0,27% wskazań (4 wskazania), co sugeruje, że choć jest to istotna wartość, nie jest ona priorytetowo kojarzona z cechami społeczeństwa obywatelskiego.

Wyniki badania wyraźnie wskazują, że społeczeństwo obywatelskie w Polsce jest postrzegane jako przestrzeń aktywności, odpowiedzialności i przejrzystości. Respondenci akcentują znaczenie aktywnego udziału obywateli oraz odpowiedzialności społecznej, co może odzwierciedlać rosnącą świadomość roli, jaką społeczeństwo obywatelskie odgrywa w budowaniu silnej demokracji. Wskazanie na przejrzystość działań władzy podkreśla potrzebę promowania uczciwości i odpowiedzialności w życiu publicznym.

SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE W TWOIM OTOCZENIU

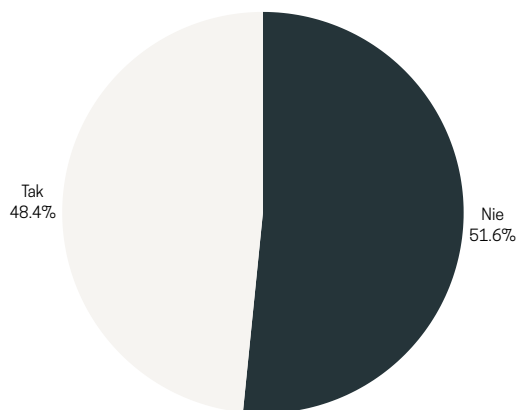
Wykres 5. Informacja na temat poruszania kwestii społeczeństwa obywatelskiego w otoczeniu respondentów.

Z przeprowadzonych badań wynika, że temat społeczeństwa obywatelskiego nie jest szeroko obecny w codziennych rozmowach wśród respondentów. Jedynie 35,41% badanych zadeklarowało, że temat ten jest „często” poruszany w ich otoczeniu, co wskazuje na ograniczone zainteresowanie lub wiedzę na ten temat wśród znaczącej części społeczeństwa. Kolejne 33,47% respondentów wskazało, że temat społeczeństwa obywatelskiego pojawia się w rozmowach „rzadko”, co może sugerować, że chociaż temat ten jest znany, nie zajmuje on wysokiego miejsca w hierarchii tematów dyskusji. Natomiast 31,12% badanych zadeklarowało, że w ogóle nie porusza tego zagadnienia w swoim otoczeniu, co może wynikać z braku wiedzy, zainteresowania lub związku z działaniami społeczeństwa obywatelskiego.

Odpowiedzi te wskazują na potrzebę zwiększenia świadomości i zainteresowania społeczeństwem obywatelskim w Polsce. Temat ten, choć kluczowy dla budowania zaangażowanego społeczeństwa, pozostaje dla wielu osób marginalny. Można przypuszczać, że na częstotliwość poruszania tego tematu wpływają takie czynniki jak poziom wykształcenia, miejsce zamieszkania oraz stopień zaangażowania w życie obywatelskie. Osoby lepiej wykształcone lub mieszkające w większych miastach mogą być bardziej skłonne do rozmów na ten temat, podczas gdy wśród osób z mniejszych miejscowości lub mniej zaangażowanych społecznie temat społeczeństwa obywatelskiego może być mniej popularny.

Wyniki badania pokazują, że temat społeczeństwa obywatelskiego ma potencjał, by odgrywać większą rolę w życiu społecznym, jednak wymaga to działań wspierających jego obecność w debacie publicznej. Kampanie edukacyjne, działania medialne oraz lokalne inicjatywy obywatelskie mogłyby pomóc w zwiększeniu liczby osób, które będą postrzegały temat społeczeństwa obywatelskiego jako ważny i warty rozmów w ich codziennym otoczeniu. Zachęcanie do rozmów na ten temat w rodzinach i wśród znajomych może być istotnym krokiem w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego w Polsce.

SZKOŁA

Wykres 6. Informacja na temat nauczania
na temat społeczeństwa obywatelskiego w placówkach oświatowych

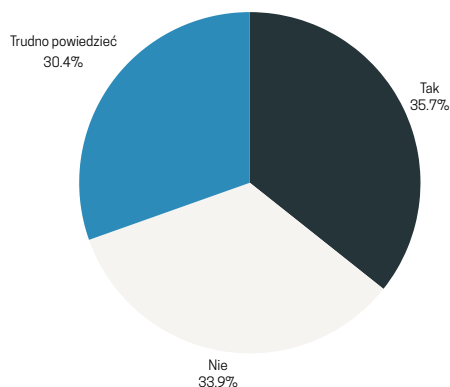
Nauka o społeczeństwie obywatelskim w szkole lub uczelni

- 451,59% (373 osoby) wskazało **Nie**, sugerując brak formalnej edukacji w tym zakresie.
- 48,41% (350 osób) odpowiedziało **Tak**, co oznacza, że prawie połowa respondentów miała okazję zdobywać wiedzę o społeczeństwie obywatelskim w szkole lub na uczelni.

Skuteczne działania w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego

Najskuteczniejszym działaniem w budowaniu silnego społeczeństwa obywatelskiego według respondentów, jest edukacja obywatelska, którą wskazało 27,23% badanych. Na drugim miejscu znalazło się wzmocnienie organizacji pozarządowych, uznane za kluczowe przez 25,19% respondentów. Współpraca między sektorem publicznym a prywatnym była trzecim najczęściej wybieranym działaniem, z 24,10% wskazań, a aktywność polityczna obywateli zajęła czwarte miejsce, uzyskując 22,40% odpowiedzi. Wyniki te podkreślają znaczenie zarówno edukacji, jak i instytucjonalnego wsparcia oraz współpracy międzysektorowej w budowaniu aktywnego społeczeństwa obywatelskiego.

MEDIA

Wykres 7. Ocena działań mediów w zakresie informowania o społeczeństwie obywatelskim

Badanie wykazało, że opinie na temat roli mediów w informowaniu o społeczeństwie obywatelskim są mocno podzielone. 35,68% respondentów (258 osób) uważa, że media w Polsce w odpowiedni sposób przedstawiają działania związane ze społeczeństwem obywatelskim, podczas gdy 33,89% (245 osób) wyraziło zdanie przeciwne. Dodatkowo 30,43% respondentów (220 osób) wskazało, że trudno im ocenić, czy media odpowiednio realizują tę funkcję.

Z danych wynika, że mniej niż połowa respondentów uważa, iż media w Polsce skutecznie informują o działaniach społeczeństwa obywatelskiego. To sugeruje, że część społeczeństwa dostrzega braki w przedstawianiu tej tematyki przez media, co może być efektem niedostatecznego zasięgu lub jakości informacji dotyczących inicjatyw obywatelskich. Jednocześnie wysoki odsetek odpowiedzi „Trudno powiedzieć” wskazuje na brak wyraźnego stanowiska w tej kwestii, co może wynikać z niewystarczającej ekspozycji respondentów na treści związane z działaniami społeczeństwa obywatelskiego.

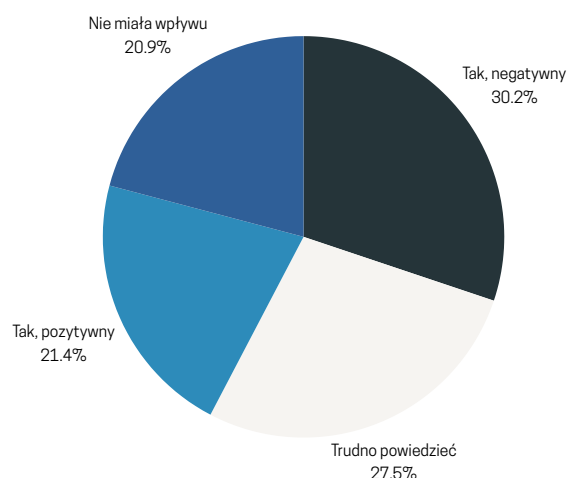
Możliwe przyczyny i różnice demograficzne

- Media mogą traktować temat społeczeństwa obywatelskiego jako niszowy, co skutkuje jego ograniczoną obecnością w przestrzeni publicznej.
- Mieszkańcy większych miast mogą mieć większy dostęp do informacji o działaniach obywatelskich w porównaniu do osób z mniejszych miejscowości.
- Osoby młodsze, korzystające częściej z mediów społecznościowych, mogą być lepiej poinformowane niż osoby starsze, które korzystają głównie z tradycyjnych mediów.

Wpływ pandemii COVID-19 na rozwój społeczeństwa obywatelskiego

- 30,15% (218 osób) uważa, że pandemia miała negatywny wpływ.
- 27,52% (199 osób) wskazało, że trudno ocenić wpływ pandemii.
- 21,44% (155 osób) stwierdziło, że wpływ pandemii był pozytywny.
- 20,89% (151 osób) uważa, że pandemia nie miała wpływu.

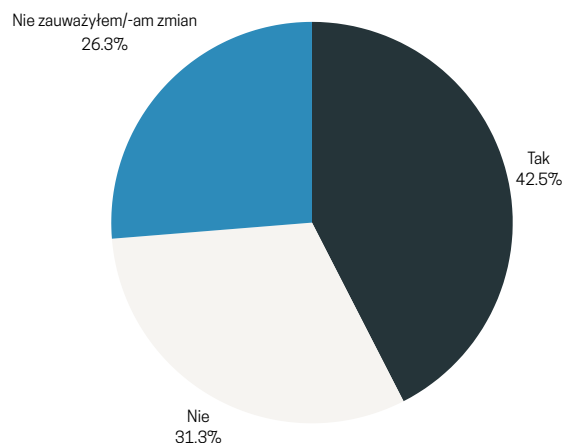
Wyniki wskazują, że pandemia COVID-19 była postrzegana głównie jako negatywnie wpływająca na rozwój społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, choć znacząca część respondentów miała trudności z oceną jej wpływu, a tylko niewielki odsetek dostrzegał jej pozytywne aspekty.

Wykres 8. Wpływ pandemii COVID-19

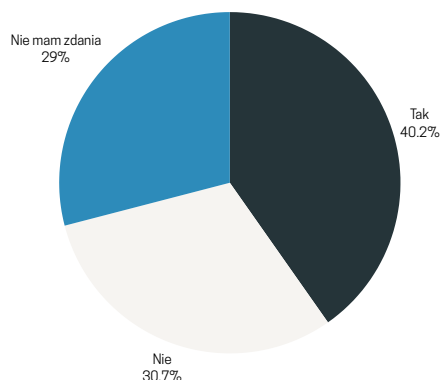
Wzrost zainteresowania społeczeństwem obywatelskim w ostatnich latach

Wyniki badania wskazują, że opinie na temat wzrostu zainteresowania społeczeństwem obywatelskim w ostatnich latach są podzielone. Znacząca część respondentów dostrzegała wzrost zaangażowania obywatelskiego, co może wynikać z większej liczby inicjatyw społecznych i działań organizacji pozarządowych. Jednocześnie wielu badanych wskazało brak wyraźnej zmiany, co może świadczyć o ograniczonej widoczności tych działań w przestrzeni publicznej. Wyniki te podkreślają konieczność dalszego promowania społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenia jego obecności w mediach i debacie publicznej.

Wykres 9. Wzrost zainteresowania społeczeństwem obywatelskim

INWESTYCJE RZĄDOWE

Wykres 10. Informacja na temat stanowiska w zakresie poparcia dla zwiększania inwestycji rządowych w społeczeństwo obywatelskie

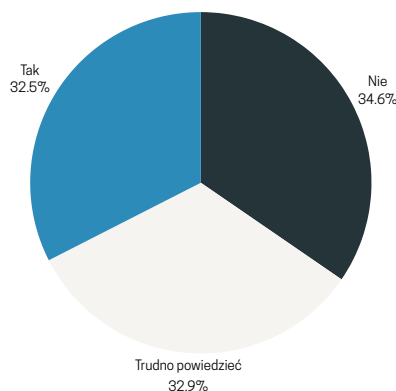
Wśród mężczyzn 43,8% popiera większe inwestycje, podczas gdy 33,2% wyraziło zdanie przeciwne, a 23,0% nie ma zdania. W przypadku kobiet, 38,5% opowiedziało się za zwiększeniem inwestycji, 28,3% wskazało brak potrzeby takich działań, a aż 33,2% nie potrafiło określić swojego stanowiska. Wskazuje to, że mężczyźni są bardziej zdecydowani w swoich opiniach na temat zwiększenia finansowania działań obywatelskich.

Respondenci z wykształceniem wyższym częściej wskazywali na potrzebę zwiększenia inwestycji – 50,7% opowiedziało się za tym rozwiązaniem, co jest najwyższym wynikiem wśród analizowanych grup. Wśród osób z wykształceniem średnim poparcie wyniosło 39,1%, a z wykształceniem podstawowym tylko 31,5%. Jednocześnie osoby z wykształceniem podstawowym najczęściej deklarowały brak zdania na ten temat (40,2%), co może wynikać z mniejszego zainteresowania tematyką społeczeństwa obywatelskiego.

Mieszkańcy największych miast (powyżej 250 tys. mieszkańców) są najbardziej skłonni do popierania zwiększenia inwestycji – aż 46,3% wskazało taką odpowiedź. W mniejszych miastach (50–250 tys. mieszkańców) poparcie wynosiło 41,5%, a w miastach do 50 tys. mieszkańców 38,9%. Na wsi, gdzie zainteresowanie społeczeństwem obywatelskim jest tradycyjnie niższe, poparcie dla zwiększenia inwestycji wyniosło 35,7%, a największy odsetek osób deklarował brak zdania (36,1%).

Wyniki wskazują, że poparcie dla zwiększenia inwestycji w społeczeństwo obywatelskie jest wyraźnie wyższe wśród osób lepiej wykształconych i mieszkańców większych miast. Równocześnie wysoki odsetek osób niezdecydowanych, szczególnie na wsiach i wśród osób z wykształceniem podstawowym, wskazuje na potrzebę edukacji i promocji działań obywatelskich w tych grupach. Te wyniki mogą stanowić wskazówkę dla decydentów, gdzie należy skierować działania informacyjne i edukacyjne w celu zwiększenia świadomości społecznej na temat roli społeczeństwa obywatelskiego.

EDUKACJA

Wykres 11. Opinia respondentów w zakresie potrzeby prowadzenia działań edukacyjnych w zakresie społeczeństwa obywatelskiego

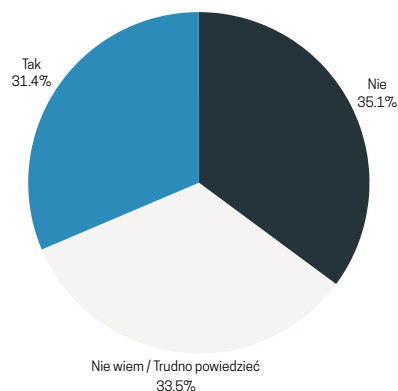
Wśród kobiet większy odsetek, bo aż 36,8%, wskazuje na brak wystarczającej liczby programów, podczas gdy wśród mężczyzn wynik ten wynosi 33,1%. Kobiety częściej niż mężczyźni nie były w stanie ocenić tej kwestii (35,4% w porównaniu do 29,8%), co może wskazywać na mniejszą wiedzę lub kontakt z takimi inicjatywami. Mężczyźni zaś częściej wyrażali zdanie pozytywne – 37,1% mężczyzn uważa, że istnieje wystarczająca liczba programów, wobec 27,8% kobiet.

Respondenci z wykształceniem wyższym najczęściej deklarowali, że istnieje wystarczająca liczba programów (39,2%), co jest najwyższym wynikiem wśród grup edukacyjnych. Wśród osób z wykształceniem średnim wynik ten wynosił 31,8%, natomiast wśród osób z wykształceniem podstawowym jedynie 27,4%. Osoby z wykształceniem podstawowym najczęściej wskazywały na brak takich programów (38,6%), co może wynikać z mniejszych możliwości kontaktu z inicjatywami obywatelskimi.

Mieszkańcy dużych miast (powyżej 250 tys. mieszkańców) najczęściej wyrażali pozytywną opinię – 38,7% wskazało, że programów jest wystarczająco dużo, podczas gdy w mniejszych miejscowościach (50–250 tys. mieszkańców) wynik ten wynosił 34,2%, a na wsiach jedynie 30,1%. Równocześnie mieszkańcy wsi częściej wskazywali na brak wystarczającej liczby inicjatyw (37,9%), co może świadczyć o nierównomiernym dostępie do takich programów w Polsce.

Osoby lepiej wykształcone i mieszkające w większych miastach częściej dostrzegają istnienie wystarczających inicjatyw, co może wskazywać na większe możliwości uczestnictwa w takich programach. Z kolei mieszkańcy wsi oraz osoby z niższym wykształceniem postrzegają tę kwestię jako bardziej problematyczną, co podkreśla konieczność zwiększenia dostępności programów edukacyjnych i inicjatyw obywatelskich w tych grupach. Skierowanie większych inwestycji i działań promujących takie programy na obszary wiejskie i do grup mniej wykształconych mogłoby przyczynić się do wyrównania szans i wzmocnienia świadomości społeczeństwa obywatelskiego w Polsce.

DECYZJE POLITYCZNE

Wykres 12. Wpływ społeczeństwa obywatelskiego na decyzje polityczne

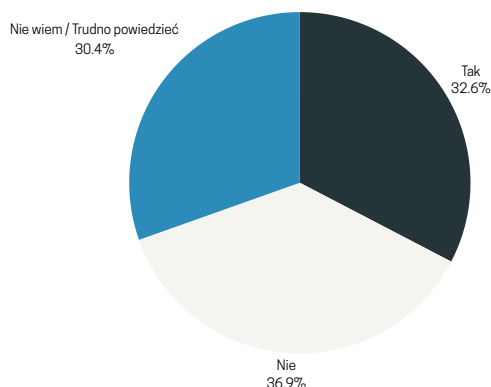
Wyniki badania wskazują, że opinie na temat wpływu społeczeństwa obywatelskiego na decyzje polityczne są podzielone. 35,13% respondentów uważa, że społeczeństwo obywatelskie nie wpływa skutecznie na decyzje polityczne. Jednocześnie 31,40% ankietowanych dostrzega skuteczność działań obywatelskich, podczas gdy 33,47% nie było w stanie ocenić tej kwestii, co może sugerować brak wiedzy lub doświadczeń związanych z tym obszarem.

Wśród mężczyzn większy odsetek (37,8%) uważa, że społeczeństwo obywatelskie nie wpływa skutecznie na decyzje polityczne, podczas gdy w przypadku kobiet ten wynik wynosił 32,5%. Kobiety częściej deklarowały brak wiedzy na ten temat – aż 36,2% kobiet zaznaczyło odpowiedź „Nie wiem / Trudno powiedzieć”, w porównaniu do 30,5% mężczyzn. Z kolei mężczyźni częściej niż kobiety wskazywali na skuteczność działań społeczeństwa obywatelskiego (31,7% wobec 31,3% kobiet).

Osoby z wykształceniem wyższym częściej dostrzegały skuteczność działań obywatelskich – aż 39,5% z nich odpowiedziało twierdząco, co jest najwyższym wynikiem wśród grup edukacyjnych. W przypadku respondentów z wykształceniem średnim odsetek ten wyniósł 29,8%, a w grupie z wykształceniem podstawowym jedynie 25,6%. Jednocześnie osoby z niższym wykształceniem częściej wskazywały brak skuteczności działań obywatelskich (41,3%), co może wynikać z ograniczonej wiedzy lub mniejszego zaangażowania w społeczeństwo obywatelskie.

Wyniki badania wskazują, że znaczna część społeczeństwa nie dostrzega skuteczności działań społeczeństwa obywatelskiego w kształtowaniu decyzji politycznych, a wysoki odsetek osób niezdecydowanych sugeruje brak wiedzy lub świadomości na ten temat. Poprawa percepcji tego obszaru wymaga zarówno zwiększenia widoczności działań społeczeństwa obywatelskiego, jak i edukacji obywatelskiej, zwłaszcza wśród osób z niższym wykształceniem i mieszkańców obszarów wiejskich. Ważne jest także wzmacnianie mechanizmów umożliwiających realny wpływ społeczeństwa obywatelskiego na politykę, co mogłoby zwiększyć jego postrzeganą skuteczność.

WSPARCIE FINANSOWE

Wykres 13. Opinia respondentów w zakresie wystarczającego wsparcia organizacji pozarządowych w Polsce

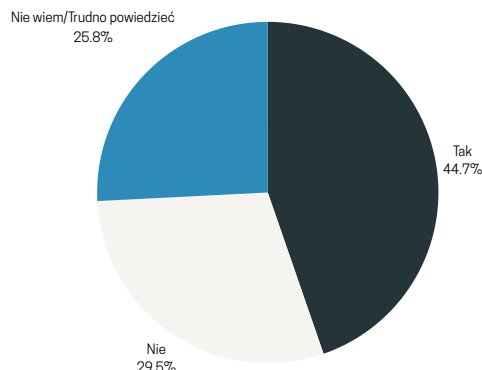
Badanie dotyczące wsparcia organizacji pozarządowych (NGO) w Polsce wykazało, że znacząca część respondentów uważa, iż wsparcie finansowe i organizacyjne dla tych organizacji jest niewystarczające. 36,9% respondentów wskazało, że organizacje pozarządowe nie mają odpowiednich zasobów do skutecznego działania, co stanowi najczęściej wybieraną odpowiedź. 32,6% badanych uważa, że wsparcie jest wystarczające, podczas gdy 30,4% osób nie miało zdania na ten temat.

Kobiety częściej niż mężczyźni uważały, że wsparcie dla NGO jest niewystarczające (48,2% w porównaniu do 43,1% mężczyzn). Mężczyźni natomiast częściej wskazywali, że wsparcie jest wystarczające (32,1% wobec 27,6% kobiet), co może wynikać z różnic w postrzeganiu działania takich organizacji lub w dostępności informacji na ich temat.

Respondenci z wyższym wykształceniem częściej wyrażali opinię, że wsparcie finansowe i organizacyjne jest niewystarczające – aż 51,3% wskazało tę odpowiedź. Wśród osób z wykształceniem średnim wynik ten wyniósł 43,8%, a w grupie z wykształceniem podstawowym 39,7%. Z kolei osoby z wykształceniem podstawowym częściej deklarowały brak zdania na ten temat (30,5%).

Mieszkańcy dużych miast (powyżej 250 tys. mieszkańców) częściej deklarowali, że wsparcie dla NGO jest niewystarczające – 48,9% wyraziło taką opinię. W mniejszych miastach wynik ten wynosił 44,2%, a na wsiach 42,5%. Warto zauważyć, że na obszarach wiejskich największy odsetek osób deklarował brak wiedzy na ten temat (28,7%), co może wskazywać na mniejszą widoczność działań NGO w tych regionach.

ZNACZENIE NGO W POMOCY DORAŻNEJ

Wykres 14. opinie respondentów na temat roli organizacji pozarządowych (NGO) w sytuacjach kryzysowych, takich jak powódź

Wyniki badania wskazują, że znacząca większość respondentów, bo 44,7%, uważa, że organizacje pozarządowe (NGO) powinny odgrywać kluczową rolę w organizowaniu pomocy w sytuacjach kryzysowych. To podkreśla społeczne oczekiwanie wobec NGO jako skutecznych pośredników między służbami publicznymi a obywatelami. Jednocześnie 29,5% respondentów wyraziło odmienne zdanie, wskazując na potencjalne ograniczenia lub brak potrzeby takiej roli NGO. 25,8% uczestników badania zaznaczyło, że trudno im ocenić tę kwestię, co może wynikać z braku wiedzy na temat funkcjonowania organizacji pozarządowych w Polsce.

Kobiety częściej niż mężczyźni wskazywały na potrzebę kluczowej roli NGO – aż 46,1% kobiet opowiedziało się za tym stanowiskiem w porównaniu do 42,9% mężczyzn. Z kolei mężczyźni częściej wyrażali wątpliwości lub sprzeciw, co może wynikać z różnic w percepcji skuteczności organizacji pozarządowych.

Respondenci z wykształceniem wyższym najczęściej opowiadali się za większym zaangażowaniem NGO – aż 51,2% z nich wskazało taką odpowiedź. Wśród osób z wykształceniem średnim wynik ten wyniósł 44,3%, natomiast wśród osób z wykształceniem podstawowym jedynie 38,5%. Jednocześnie osoby z niższym wykształceniem częściej wybierały odpowiedź „Nie wiem/Trudno powiedzieć” (31,4%), co może świadczyć o ograniczonej wiedzy na temat działalności organizacji pozarządowych.

Wyniki badania jasno wskazują, że społeczeństwo dostrzega potrzebę większego zaangażowania organizacji pozarządowych w sytuacjach kryzysowych, takich jak powódź czy inne katastrofy. Oczekiwanie to jest szczególnie silne wśród osób lepiej wykształconych i mieszkańców dużych miast, co może być związane z większym doświadczeniem tych grup w kontaktach z NGO.

WNIOSKI

Przeprowadzone badanie dotyczące świadomości społecznej i funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce pozwoliło uzyskać szczegółowy obraz postaw oraz opinii Polaków w różnych aspektach. Analiza danych pokazała zróżnicowane podejście respondentów do kluczowych tematów związanych z obywatelską aktywnością, postrzeganiem roli organizacji pozarządowych oraz ich wpływem na życie społeczne i polityczne. Wyniki wskazują na istnienie zarówno barier, jak i szans na rozwój społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. Kluczowe znaczenie mają kwestie edukacji obywatelskiej, dostępności wsparcia dla NGO oraz świadomości społecznej na temat ich działalności. Badanie podkreśliło również różnice w opiniach związane z miejscem zamieszkania, poziomem wykształcenia oraz doświadczeniami respondentów. Te wnioski stanowią cenny materiał dla organizacji pozarządowych, decydentów politycznych oraz instytucji publicznych.

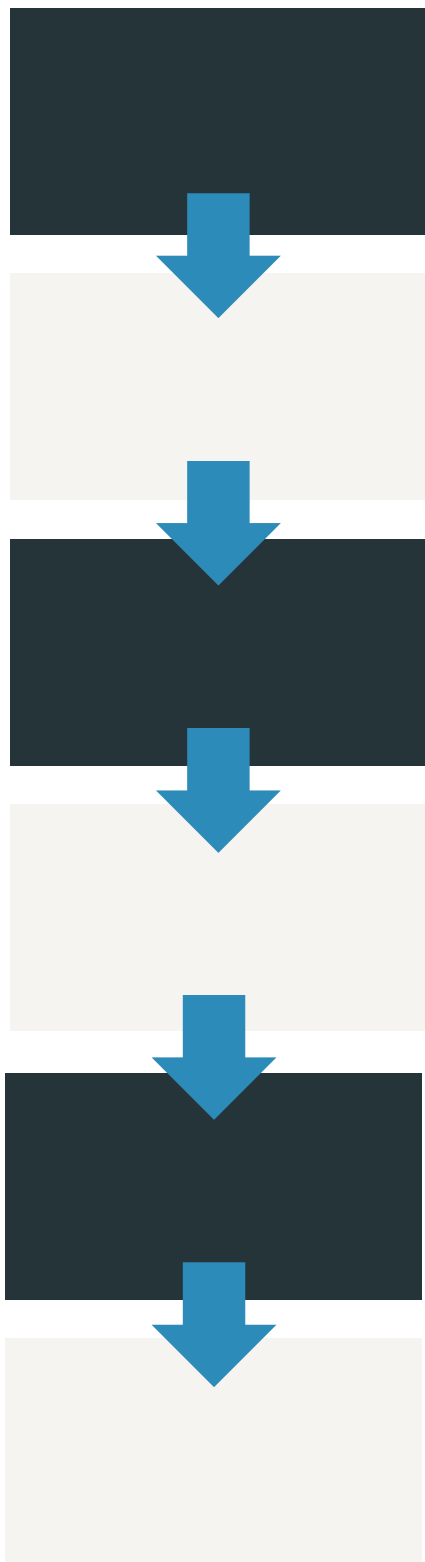
Potrzeba wzmocnienia edukacji obywatelskiej oraz zwiększenia świadomości społecznej na temat roli organizacji pozarządowych.

Badanie ujawniło, że znaczna część społeczeństwa, zwłaszcza na terenach wiejskich i wśród osób z niższym poziomem wykształcenia, ma ograniczoną wiedzę na temat działań i znaczenia organizacji pozarządowych. Wysoki odsetek respondentów (ponad 30%) deklaruwał brak zdania w kwestiach dotyczących roli NGO czy skuteczności ich działań. Wskazuje to na potrzebę intensyfikacji działań edukacyjnych i promocyjnych, które mogłyby przyczynić się do zwiększenia społecznego zaangażowania oraz lepszego zrozumienia istoty społeczeństwa obywatelskiego.

Nierównomierny dostęp do wsparcia organizacyjnego i finansowego dla NGO oraz różnice w percepcji ich skuteczności.

Jednym z kluczowych problemów, który uwidoczniło badanie, jest nierównomierny dostęp organizacji pozarządowych do wsparcia finansowego i organizacyjnego. Aż 36,9% respondentów uznało, że wsparcie to jest niewystarczające, a mieszkańcy mniejszych miejscowości i wsi częściej wyrażali sceptycyzm wobec działań NGO. Równocześnie respondenci z dużych miast i osoby z wyższym wykształceniem częściej dostrzegali skuteczność działań NGO. Wyniki te wskazują na potrzebę zrównoważonej polityki wspierającej NGO, która uwzględniła różnice regionalne oraz buduje większe zaufanie do działań obywatelskich wśród mieszkańców mniejszych ośrodków.

WNIOSKI C.D.

Znaczące oczekiwania wobec organizacji pozarządowych w sytuacjach kryzysowych.

Badanie pokazało, że większość respondentów (44,7%) uważa, że organizacje pozarządowe powinny odgrywać kluczową rolę w organizowaniu i pośredniczeniu pomocy w sytuacjach kryzysowych, takich jak klęski żywiołowe. Jednak znaczna część badanych (29,5%) nie dostrzega takiej potrzeby, a 25,8% deklaruje brak zdania w tej kwestii. Wynik ten wskazuje na społeczne oczekiwania wobec NGO, ale także na potrzebę lepszego komunikowania ich potencjalnej roli w sytuacjach wymagających szybkiego działania i współpracy z instytucjami publicznymi.

Niska widoczność działań społeczeństwa obywatelskiego w codziennym życiu społecznym.

Temat społeczeństwa obywatelskiego jest rzadko poruszany w otoczeniu respondentów – tylko 35,4% badanych zadeklarowało, że jest on często obecny w ich rozmowach z rodziną i znajomymi. To wskazuje na niski poziom zakorzenienia tej tematyki w codziennej debacie społecznej, co może być barierą dla większego zaangażowania obywatelskiego. Poprawa widoczności tego tematu wymaga zarówno działań medialnych, jak i inicjatyw lokalnych, które wprowadzą społeczeństwo obywatelskie do dialogu publicznego.

Podzielone opinie na temat wpływu społeczeństwa obywatelskiego na decyzje polityczne.

Odpowiedzi na pytania dotyczące wpływu społeczeństwa obywatelskiego na decyzje polityczne były bardzo zróżnicowane. 31,4% respondentów uważa, że społeczeństwo obywatelskie skutecznie wpływa na decyzje polityczne, podczas gdy 35,1% jest zdania, że nie ma ono realnego wpływu. Wysoki odsetek osób niezdecydowanych (33,5%) wskazuje na brak wiedzy lub doświadczeń w tej dziedzinie. Wynik ten podkreśla potrzebę większego uwzględniania głosu obywateli w procesach decyzyjnych oraz promowania przykładów skutecznego wpływu społeczeństwa obywatelskiego na politykę.

REKOMENDACJE

Na podstawie przeprowadzonego badania dotyczącego społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, wyłaniają się kluczowe obszary, w których wymagane są strategiczne interwencje. Wyniki badania podkreślają wyraźne potrzeby oraz wyzwania, które należy rozwiązać w celu wzmocnienia roli i efektywności społeczeństwa obywatelskiego. Poniższe rekomendacje mają na celu zapewnienie odpowiedzi na te potrzeby, oferując praktyczne i skuteczne kierunki działań dla decydentów, organizacji pozarządowych oraz innych kluczowych aktorów zaangażowanych w rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Zwiększenie działań edukacyjnych i promocyjnych dotyczących społeczeństwa obywatelskiego.

Rekomenduje się wprowadzenie szeroko zakrojonych kampanii edukacyjnych i informacyjnych, które zwiększą świadomość społeczeństwa na temat roli i znaczenia organizacji pozarządowych. Szczególną uwagę należy zwrócić na mieszkańców mniejszych miejscowości oraz osoby z niższym wykształceniem, które częściej deklarują brak wiedzy w tej dziedzinie. Programy edukacyjne powinny uwzględniać praktyczne aspekty zaangażowania obywatelskiego, takie jak możliwości udziału w inicjatywach lokalnych, wolontariacie czy konsultacjach społecznych.

Wzmocnienie wsparcia finansowego i organizacyjnego dla NGO, ze szczególnym uwzględnieniem regionów wiejskich i mniejszych miast.

Aby zwiększyć skuteczność i zasięg działań organizacji pozarządowych, konieczne jest zapewnienie im stabilnych źródeł finansowania oraz dostępu do zasobów organizacyjnych. Rekomenduje się stworzenie dedykowanych funduszy wspierających działalność NGO w regionach, gdzie ich obecność jest słabsza, a potrzeby społeczności są szczególnie widoczne. Programy wsparcia powinny obejmować również szkolenia dla liderów społecznych, które pomogą rozwijać ich kompetencje zarządzania projektami i współpracy z sektorem publicznym.

Zwiększenie zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w procesy decyzyjne na poziomie lokalnym i krajowym.

Aby wzmocnić wpływ społeczeństwa obywatelskiego na politykę, należy wdrożyć mechanizmy ułatwiające obywatelom udział w procesach decyzyjnych. Rekomenduje się rozwój platform konsultacji społecznych, organizowanie debat obywatelskich oraz wspieranie inicjatyw lokalnych, które angażują mieszkańców w działania na rzecz swojej społeczności. Ważnym elementem jest także promocja przykładów skutecznego wpływu społeczeństwa obywatelskiego na politykę, aby budować zaufanie i zachęcać innych do działania.

WWW.LEWANDOWSKA.ORG.PL

"Z odwagą w sercu i historią w dziedzictwie, kształtujemy przyszłość, pamiętając o lekcjach przeszłości."

Fundacja
im. Janiny Lewandowskiej